

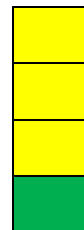
Sammanfattning av Sidas bedömning av utvecklingen mot strategimålen och insatsportföljens genomförande

Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft

- 1.1 Stärkt förvaltning av naturresurser och ekosystemtjänster
- 1.2 Förbättrad kapacitet för hållbarhet och minskad klimatpåverkan
- 1.3 Ökad produktion av och förbättrad tillgång till förnybar energi
- 1.4 Förbättrad tillgång till hållbara grundläggande samhällstjänster

Mål¹

Portfölj²

Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter

- 2.1 Stärkta demokratiska institutioner på nationell och lokal nivå
- 2.2 Stärkt rättssäkerhet
- 2.3 Stärkt kapacitet hos media och i det civila samhället
- 2.4 Stärkt kapacitet för ökad jämställdhet och mänskliga rättigheter

Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor

- 3.1 Ökad produktivitet inom det småskaliga lantbruket
- 3.2 Förbättrade förutsättningar till produktiv sysselsättning
- 3.3 Förbättrad tillgång till social trygghet för fattiga människor
- 3.4 Stärkta förutsättningar för fri och rättvis handel och investeringar

¹ Bedömning av utvecklingen mot **strategimålen**: Grön: Önskvärd riktning; Gul: Delvis önskvärd riktning; Röd: Ej önskvärd riktning.

² Bedömning av **insatsportföljens genomförande**: Grön: Enligt plan; Gul: Delvis enligt plan; Röd: Ej enligt plan.

1 Översikt över strategisammanhanget

Strategibelopp: 1750 MSEK

Utbetalat belopp 2017: 413,4 MSEK

Antal insatser 2017: 46

1.1 Förändringar i kontexten

Utvecklingen i landet präglades av de allmänna valen som hölls 2017 och det demokratiska utrymmet utsattes för utmaningar. Den inledande delen av året färgades av valkampanjen där alla medel användes. En händelse som fick stor uppmärksamhet var mordet på valmyndighetens, IEBC, IT-ansvarige strax före valet i augusti. Den sittande regeringen ledd av Uhuru Kenyatta utropades som vinnare men resultatet bestreds av oppositionen under Raila Odingas ledning. Högsta Domstolen ogiltigförklarade valet, något som ansågs vara en seger för rättsväsendets oberoende och av symboliskt värde för demokratin i Afrika, och ett omval hölls i oktober. Omvalet bojkottades av oppositionen och resulterade i vinst för den sittande regeringen. Det tog tid att forma den nya regeringen och förseningar i implementeringen av Jubileeregeringens politik³ är ett faktum. Viss optimism kring möjligheterna till en positiv utveckling på det politiska planet kan emellertid skönjas efter den symboliska försoningen mellan Kenyatta och Odinga där ledarna presenterade en gemensam plan för att ena Kenya och motverka etnisk splittring.⁴

En annan faktor som påverkade utvecklingen var torkan som drabbade regionen, däribland Kenya, 2016 och inledningen av 2017. Siffror från FN:s livsmedelsprogram, WFP, visade att över 3 miljoner kenyaner drabbades av svält, däribland ett stort antal akut undernärda barn och gravida och/eller ammande kvinnor.⁵ De dåliga skördarna pressade matpriserna uppåt särskilt på basvaror vilket påverkade de redan utsatta hårt. Nederbörden förbättrades dock under andra halvan av 2017 och tillväxten inom jordbruket mätte dryga 3 procent mot slutet av året.⁶ Utsikterna vad gäller nederbörd och tillväxten inom jordbrukssektorn det första kvartalet 2018 ser betydligt bättre ut än samma period 2017. Det kan dock konstateras att Kenya inte anpassat sitt jordbruk tillräckligt utifrån sektorns utsatthet för klimatförändringar i synnerhet med tanke på att 83 procent av Kenyas landareal är i torra- och halvtorra omåden och att jordbruket i Kenya är regnberoende. Extrema väderförhållanden, framförallt torka men också översvämningar, är den främsta orsaken till de fluktuerande resultaten inom jordbruket. Dessutom pekar en ny studie på att markutarmning utgör ett stort problem i Kenya där mer än 60 procent av all mark är utsatt för allvarlig utarmning och 27 procent för väldigt allvarlig utarmning, vilket är en signal på bristande naturresursförvaltning.⁷ Samtidigt livnär sig cirka 60 procent av befolkningen på jordbruket, oftast småskaligt, och sektorn utgör en tredjedel av landets BNP.⁸ Miljö- och klimatförändringar är även en källa till konflikter. Boskapsskötare drabbade till exempel samman med lantbrukare till följd av konkurrens om marken.

Den ekonomiska tillväxten mattades av mycket till följd av den utdragna valprocessen och torkan och uppgick till 4,8 procent 2017, att jämföra med 5,8 procent året innan. Det var den lägsta på fem år. Kenyas ekonomi visade dock prov på relativt god motståndskraft främst tack vare en stark tradition av makroekonomisk stabilitet, återhämtning inom turistnäringen och stora offentliga

³ Detta även gällande de av regeringen prioriterade områdena, ”the Big Four”: universell tillgång till sjukvård; livsmedelssäkerhet, tillverkning och jobbskapande; och bättre tillgång till billiga bostäder.

⁴ D-post: NAIR/2018-03-15/0905, daterad 15 mars 2018

⁵ WFP Kenya Drought Situation Report: # 5, Reporting date: 14 August 2018

⁶ 2018 Budget Policy Statement, s. 6

⁷ Land Degradation Assessment in Kenya (LADA), Ministry of Environment and Natural Resources, 2016, s. 58

⁸ Kenya Economic Update – Poised to Bounce Back?, Världsbanken, December 2017, s. 22

infrastrukturinvesteringar.⁹ Kenya klättrade även 12 platser i Världsbankens "Ease of Doing Business" 2017 och var tredje bästa landet i Afrika Söder om Sahara efter Mauritius och Rwanda. Ett fortsatt stort och allt mörkare orosmoln utgjordes dock av den höga och ökande skuldsättningen på drygt 57 procent av BNP. Skuldbetalningarna tog över 25 procent av de inhemska intäkterna i anspråk. Budgetunderskottet uppgick till 9 procent 2017 att jämföra med 7 procent 2016 och långt över målsättningen om 4 procent.¹⁰ Kredittillgången för privata aktörer försämrades ytterligare efter det att räntetaket infördes 2016. Skatteintäkterna nådde inte de nivåer som satts upp som mål av regeringen, dels för att de inte var baserade på realistiska projektioner men även till följd av avmattningen i ekonomin. Vidare utgjorde den ineffektiva användningen av offentliga medel ett fortsatt problem. Riksrevisorns senaste rapport för budgetåret 2015/16 visade att 40 miljarder shilling inte redovisats på ett korrekt sätt. Det utgjorde drygt 2 procent av de totala utgifterna det året.¹¹

Korruptionen genomsyrar det kenyanska samhället och bidrar till ökade klyftor. Trots att Kenya är ett lägre medelinkomstland lever fortfarande drygt 40 procent av landets cirka 47 miljoner invånare under fattigdomsgränsen. Korruptionen slår mot de fattigaste, oftast kvinnor och barn och personer med funktionsnedsättningar, hårdast. I Transparency International:s Corruption Index 2017 rankades Kenya på 143 plats (jämfört med 145 2016) av 180, med 28 poäng (26 poäng 2016) utav 100 möjliga. Det var under genomsnittet på 32 i Afrika Söder om Sahara. Trots att Kenya klättrade ett par platser och förbättrade poängen marginellt är det troligt att korruptionen ökade i samband med valet. Förslaget på ny lagstiftning vad gäller valkampanjsfinansiering bordlades till efter valet 2017 och enorma summor var i omlopp vilket gav utrymme för korruption och mutor. Det är framförallt män, om än en mindre krets, i Kenya som har tillgång till liknande summor och kvinnor hade inte möjlighet att tävla på lika villkor, något som också avspeglades i resultatet. I den nya regeringen som utsågs respekterades inte 2/3-regeln som grundlagen från 2010 föreskriver.¹² Andelen kvinnor i beslutsfattande positioner i den privata sektorn är också lågt.¹³ Kenya tappade 13 placeringar i 2017 Global Gender Gap Index, och rankades på plats 76 av 144.¹⁴

Strategin för samarbetet med Kenya är fortsatt relevant och adresserar flera av ovan nämnda utvecklingshinder. Fokus ligger på att integrera de olika perspektiven: fattigdoms-, rättighets-, konflikt och säkerhets-, jämställdhets-, och klimat och miljöperspektivet, i portföljen. Strategigenomförandet påverkades av kontexten beskriven ovan, i synnerhet valprocessen då den bidrog till förseningar av processer, däribland antagandet av den nationella utvecklingsplanen, MTP III, och minskat fokus på reformer, transparens och ansvarsutkrävande. Den övergripande bedömningen är att utvecklingen mot strategimålen gick delvis i önskvärd riktning. Den sammantagna bedömningen av insatsportföljens genomförande var att den gick enligt plan, med viss variation mellan de olika stödområdena.

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör ca 12% (räkenskapsåret 2015/16) eller ca 3,1% av 2016 års BNI. ¹⁵	Sveriges andel av totala biståndet utgör 2,7%.
---	--

⁹ 2018 Budget Policy Statement, s. 1

¹⁰ Kenya har åtagit sig att säkerställa att underskottet går ner till 7,2 procent vid slutet av innevarande räkenskapsår, d.v.s. slutet av juni, och vidare ner till 5,7 procent vid slutet av nästa räkenskapsår, se IMF Staff Concludes Visit to Kenya, IMF Press release no 18/78

¹¹ Summary of the Report of the Auditor-General on the Financial Statements for National Government for the Year 2015/2016, februari 2018, s. 6 och 25

¹² I Kenyas grundlag från 2010 etablerades en regel att högst 2/3 från det ena könet får vara representerat i valda och utsedda befattningar men lagen kring detta har ännu inte antagits.

¹³ Women and Men in Kenya, Facts and Figures 2017, KNBS i samarbete med SCB

¹⁴ Why the fight for women's rights is still necessary over 100 years later, Daily Nation 8 mars 2018, s. 10.

¹⁵ 2018 Kenya Budget Statement och data från OECD/DAC (Aid at a Glance Chart) och Världsbanken <https://data.worldbank.org/indicator/DT.ODA.ODAT.GN.ZS>

	Gemensamma EU-strategin gällde 2013- 2017. Status på EU-gemensamprogrammering: En halvtidsöversyn gjordes av den första gemensamma strategin och en andra generationens strategi, 2018-2022, är under utarbetande. Den förväntas vara klar kring halvårsskiftet 2018.
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: USA, Världsbanken (IDA), Afrikanska Utvecklingsbanken (AfDB), UK och Japan.	Sverige är den 10:e störste givaren. Av EU MS är Sverige den 4:e störste givaren efter UK, FR och DE.

1.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Biståndets totala andel av statsbudgeten utgjorde cirka 12 procent eller 3,1 procent av BNI. Sveriges andel av det totala biståndet till Kenya utgjorde cirka 2,7 procent. Sverige var den tionde största givaren, den fjärde största av EU:s medlemsländer.

Sverige deltog aktivt i givarsamordningen, både den övergripande, inom EU-kretsen (där även EU-finansierade insatser följs upp) och relevanta sektorarbetsgrupper. Sverige ledde t.ex. den övergripande givargruppen 2017 och var ordförande i jämställdhetsgruppen 2017/18. Vidare deltog Sverige aktivt i utvecklingseffektivitetsgruppen och i vissa arbetsgrupper i samband med framtagandet av regeringens tredje utvecklingsplan på medellång sikt, MTP III.

En andra fas av EU:s gemensamprogrammering förbereds och förväntas vara klar under 2018. De sektorer/områden som kommer att vara föremål för den gemensamma strategin 2018-2022 är: hållbar infrastruktur; privatsektorutveckling/ sysselsättning/jobbskapande; samhällsstyrning och ansvarsutkrävande med fokus på decentralisering; och resiliens.

Sveriges strategiska stöd inom demokrati och mänskliga rättigheter till civilsamhället bidrog till att en viss nivå av yttrandefrihet och mötesfrihet kunde upprätthållas också under den utdragna och komplexa valperioden där krafter i regeringsställning verkade för att minska det demokratiska utrymmet ytterligare. Sveriges stöd till stärkandet av institutioner genom samarbete mellan svenska och kenyanska myndigheter var också instrumentellt på flera sätt. Statistikstödet via SCB bidrog t.ex. till ett ökat fokus på ojämlikheter genom att bistå sin motpart, KNBS, med sammanställningen och publiceringen av lättillgänglig könsdisaggregerad statistik vilket kan bidra till policyutveckling och förändring om informationen används på rätt sätt av beslutsfattare. Slutligen, Sverige hanterar EU-delegationens stöd till jordbrukssektorn och är en av de största givarna på området vilket innebär att Sverige har en tung röst i strategiska diskussioner för sektorns utveckling.

1.3 Synergier med andra svenska strategier

Enligt tabell 4 i BISI-rapporten fick Kenya ta del av stöd via andra strategier, däribland strategierna för humanitära insatser¹⁶ (17 MSEK) och stöd genom svenska organisationer i det civila samhället (32 MSEK). I dessa fall sker en konsultation mellan Sida och handläggaren som är ansvarig för området på ambassaden för att säkerställa ett bra genomförande, undvika överlappningar och hitta synergier. I vissa fall har det även inneburit att handläggaren på ambassaden representerat Sida i möten kring stöden som äger rum i Kenya. Ovan gäller även för den globala strategin för demokrati och MR, den globala strategin för miljö och klimatomfattigt hållbar utveckling, och den regionala strategin som hanteras av ambassaden i Addis.

Utlandsmyndigheten har fortsatt varit engagerad i dialogen med EU inom ramen för det svenska stödet till EUTF.

¹⁶ Framförallt bidrag för att hantera torkan.

Mobiliserat kapital, den utlåning som gjorts möjlig tack vare garantierna, uppgick till 268 MSEK 2017. Den maximala garantin var 80 MSEK. De avtalade garantierna till mikrofinansinstituten har i princip utnyttjats fullt ut och avslutats. Garantin till KCB, som inte var fullt utnyttjad, förlängdes i början av 2018. Inga nya garantier avtalades under perioden men planer finns på nya garantier inom bl.a. vatten- och jordbrukssektorn.

Ambassaden i Nairobi verkar för god samordning med andra svenska aktörer verksamma i Kenya inom de stödområden som täcks av samarbetsstrategin, något som är av stor vikt.

1.4 Fördelning mellan stödområden

Enligt tabell 1 och 2 i BISI-rapporten P6 betalades 107 MSEK till stödområde 1, motsvarande 26 procent av det totala utbetalade beloppet på 413 MSEK. Utbetalningarna till stödområde 2 uppgick till 173 MSEK, motsvarande 42 procent, och till stödområde 3 till 133 MSEK, motsvarande 32 procent. Utfallet är i linje med målsättningen i operationaliseringsplanen om att gradvis öka för stödområde 1 och 3 för att nå en 30/40/30-fördelning mellan stödområdena mot slutet av strategiperioden. Det bör samtidigt nämnas att en stor del av utbetalningarna till stödområde 1 och 3 utgjordes av det extraordinära stödet till WFP på 50 MSEK som svar på FN-appellen för att hantera effekterna av torkan.

2 Resultatredovisning

2.1 Stödområde 1: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

2.1.1 Mål 1.1: Stärkt förvaltning av naturresurser och ekosystemtjänster

Utveckling mot strategimålet

Trots att Kenyas ekonomi är beroende av naturresurssektorena är utvecklingen fortsatt negativ bl.a. på grund av ohållbar produktion och konsumtion, svag styrning, hög befolkningstillväxt och klimatförändringar. Avskogning och intrång på skyddade platser (såsom Kenyas naturliga vattentorn) på jakt efter jordbruksmark samt ohållbart utnyttjande av dessa resurser - då få alternativ finns för de fattiga - har haft betydande negativa effekter på miljö och ekosystemtjänster. Emellertid införde regeringen i februari 2018 ett tremånadersmoratorium på skogsavverkning för att stoppa avskogningen, vilket kan vara ett steg i rätt riktning. Därutöver är nästan alla 47 län i Kenya utsatta för någon form av markförstöring enligt en ny studie.¹⁷ Floder torkar upp, jordens bördighet minskar, vilket innebär minskad jordbruksproduktion och ökad livsmedelsotrygghet och fattigdom hos hushållen. Naturresursrelaterade konflikter, främst i de torra och halvtorra områdena (ASAL) som orsakas av torka har blivit vanligare på grund av klimatförändringarna. Under 2017 ökade dessutom antalet människor i behov av livsmedelsbistånd till 3,4 miljoner till följd av torkan.¹⁸ Den pågående decentraliseringsprocessen har visserligen resulterat i förbättrad tillgång till grundläggande tjänster för fattiga människor i vissa län, emellertid har miljö, naturresurser och klimatförändringar i viss mån påverkats negativt. Exempelvis har länsöverskridande vattenresurser gett upphov till konflikter över nyttjanderätt. Utvecklingen mot strategimålet bedöms vara gult men på väg mot rött om inte nuvarande trend kan vändas.

¹⁷ Land Degradation Assessment in Kenya, Ministry of Environment and Natural Resources, 2016, s. 58

¹⁸ WFP Kenya Drought Situation Report: # 5, Reporting date: 14 August 2018

Portföljnivå

Med tanke på att naturresursförvaltning hittills främst har integrerats i bredare program inom jordbruk, vatten och resiliens, är portföljen fortfarande delvis under utveckling och återspeglar inte ännu fullt ut operationaliseringsplanen. Portföljen innehåller för närvarande 3 insatser där naturresurshantering är en integrerad komponent med en volym om cirka 75 MSEK. Avsikten är därför att komplettera de integrerade insatserna, bl.a. genom riktade insatser, och på ett mer direkt sätt hantera några av de prioriterade utmaningarna rörande ohållbar naturresurshantering och låg motståndskraft mot klimatförändringar. Genom att stödja bevarande och rehabilitering av naturresurser kombinerat med hållbart nyttjande av naturresurser och tillgång till marknader, är avsikten att kvinnor och män och ungdomar i de torra och halvtorra områdena ska förbättra sina försörjningsmöjligheter och därigenom ges alternativ som inte utarmar miljön. Diskussioner med partner pågår i utformning av ett nytt naturresursprogram med start 2018. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 25 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 6 insatser.

Insatsnivå

Under 2017 fortsatte arbetet för att förebygga torka och förbättra naturresursförvaltningen i de torkdrabbade områdena i Kenya inom WFP:s resiliensprogram. Exempelvis rehabiliterades 40 gemensamma vattenanläggningar för att magasinera vatten såsom vattendammar, jorrdammar, sanddammar, klippdammar, grunda brunnar samt vattentankar och en ny vattendam konstruerades. På 6450 hektar odlad mark har åtgärder även vidtagits för att bevara och skydda mark och vatten.¹⁹ Inom landsbygdsprogrammet för vatten har fokus legat på att skydda vattentäkter i syfte att säkerställa tillräcklig kvalitet och mängd vatten för mänsklig konsumtion. I samband med det planterades 25 000 trädplantor, cirka 200 gabioner för att förhindra erosion konstruerades och totalt 80 km av marken längs med tre floder skyddades.²⁰

2.1.2 Mål 1.2 Förbättrad kapacitet hos offentliga institutioner och andra aktörer på nationell och lokal nivå att bidra till miljömässig hållbarhet, ökad motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändring, naturkatastrofer och minskad klimatpåverkan

Utveckling mot strategimålet

Beträffande de statliga aktörernas kapacitet att bidra till miljömässig hållbarhet och klimatförändringar kan en positiv utveckling skönjas på det politiska/institutionella området. På lokal nivå har lokala klimatfinansieringsmekanismer testats framgångsrikt och väntas spela en viktig roll för att uppnå den nationella klimathandlingsplanen. Kenya har lämnat in en ambitiös NDC (*Nationally Determined Contribution*) med ett utsläppsminskningmål om minus 30 procent före 2030 och är för närvarande i färd med att utveckla en nationell klimathandlingsplan (NCCAP 2018-2022) med brett deltagande av övriga intressenter. I korthet karaktäriseras klimatområdet av ett starkt politiskt ledarskap. När det gäller klimateffekter som torka, samordnade och hanterade den kenyanska regeringen torkkatastrofen 2016/2017 på ett tillfredställande sätt med stöd av NDMA (*National Drought Management Authority*), länsregeringarna och andra partners.

Portföljnivå

Då strategimålet är nytt följer att sammansättningen av portföljen inom området fortsätter utvecklas. Portföljen består av 2 riktade insatser och 1 jordbruksinsats med en integrerad klimatkomponent och uppgår till en volym om cirka 88 MSEK. Syftet är att fortsätta att fördjupa stödet till klimatanpassning

¹⁹ 51110083 WFP Resilient Capacity Strengthening in the Kenyan ASALs, Årsrapport 2017.

²⁰ 51110042 WSTF Equitable Rural Water, Basic Sanitation and Enhanced Water Resources Management in Rural Kenya, tilläggsrapportering februari 2018.

och katastrofriskhantering med fokus på torka, framförallt på länsnivå, bl.a. genom kapacitetsutveckling av länsregeringar och lokalsamhällen. Möjligheten att knyta andra aktörer, inklusive privata sektorn, och andra sektorer såsom sociala trygghetsnät (*social protection*) till initiativen undersöks. Dessutom är avsikten att stödja en utvidgning av lokala klimatfonder till ytterligare län. Dessa finansieringsmekanismer möjliggör för länsregeringarna att tilldela och öronmärka länsbudget för att stödja prioriterade klimatanpassningsinitiativ. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 50 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 15 insatser.

Insatsnivå

Stödet till kapacitetsutveckling inom ramen för WFP:s resiliensprogram har hittills lett till att kapaciteten i fyra länsregeringar för katastrofriskhantering och katastrofberedskap rörande torka har institutionaliserats: Samtliga län har inrättat fungerande *Disaster Risk Management* direktorat som ansvarar för frågorna och tre av länen har antagit lokala katastrofriskhanteringspolicier. Därutöver har två av länen avsatt egen budget för att genomföra lokala s.k. produktiva trygghetsnät (*Food for Assets*) för att minska effekterna av torkan.²¹

2.1.3 Mål 1.3 Ökad produktion av och förbättrad tillgång till förnybar energi

Utveckling mot strategimålet

Energisektorns utveckling i Kenya är komplex. Å ena sidan har ett stort antal nya energiköpsavtal slutits av landets statliga energibolag (KPLC) med den privata sektorn, framförallt för produktion av förnybar energi inom vind, sol och vattenkraft (förnybar energi står idag för ca 75 % av energimixen). Å andra sidan har efterfrågan i landet inte ökat i den takt som förväntats då tillverkningsindustrin inte vuxit i den utsträckning som var tänkt till följd av avmattningen i ekonomin (se avsnitt 1). Detta medför en ökad risk för både KPLC och de privata investerarna och en kraftigt reducerad genomförandetak är att vänta. Vidare kommer transmissionsledningen mellan Etiopien och Kenya att bli klar under 2018 och därmed bana väg för billigare elektricitet från Etiopien. Balansgången försvåras ytterligare av lägre nederbörd än väntat flera år i rad och därmed uttorkade vattenkraftsreservoarer som oftast leder till kortsiktiga och dyra lösningar baserade på dieselgeneratorer. I denna situation är det viktigt att givare som Sverige kan stödja kenyanska regeringen att trots svårigheterna investera i långsiktiga lösningar baserade på förnybar energi.

Portföljnivå

Strategimålet var ett nytt mål för utvecklingssamarbetet med Kenya som beslutades om i samarbetsstrategin 2016-2020. För att hantera riskerna och även stärka fokus på de allra fattigaste har sammansättning av den svenska portföljen olika genomförare, en blandning av stor- och småskalig energiproduktion och riktar sig till olika typen av kunder, exempelvis geotermisk elproduktion för nätbunden distribution och olika typer av decentraliserad elproduktion, framförallt hushållsbaserade sollösningar. Portföljen består av tre insatser, varav två är avtalade om än senare på året än planerat (därför gult), med en total utbetalning 2017 på 7 MSEK.

Insatsnivå

En nydanande pilotinsats som utvecklats under 2017 tillsammans med UNICEF och där genomförandet kommer inledas 2018 är energi för de allra fattigaste.²² De senaste årens snabba utveckling med hushållsbaserade sollösningar har hittills inte inkluderat denna målgrupp. Genom att samverka med det nationella systemet för socialbidrag, kan pilotinsatsen dra nytta av redan etablerade databaser, distributionskanaler och existerande personal. Insatsen följs med intresse av

²¹ 51110082, A Review of WFP's Capacity Strengthening Activities Under the Project 'Enhancing Complementarity and Strengthening Capacity for Sustainable Resilience Building in Kenya's Arid and Semi-Arid Lands', mars 2018

²² Insatsnummer 11274

energiministeriet och andra aktörer. En lyckad pilot har goda förutsättningar att skalas upp i Kenya och även genomföras i andra länder med liknande system. Vidare avtalades stödet till REACT²³, Africa Enterprise Challenge Funds fönster inom förnybar energi med sju landkomponenter varav en är för Kenya, i december 2017. Stödet förväntas bl.a. bidra till ökade investeringar inom ramen för förnybar energi.

2.1.4 Mål 1.4 Förbättrad tillgång till miljömässigt hållbara grundläggande samhällstjänster

Utveckling mot strategimålet

Trots att tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet är en mänsklig rättighet enl grundlagen i Kenya, är det fortfarande stor brist på vattenförsörjning, speciellt för de fattiga i städerna och på landsbygden. Totalt 19 miljoner människor, cirka 40 procent av befolkningen, har ingen tillgång till vatten. Trots att trenden visar att fler människor årligen får tillgång till vatten och sanitet, täcker det nätt och jämt befolkningstillväxten. Decentraliseringen har dock varit positiv och resulterat i ytterligare investeringar i vatten och sanitet i områden där få människor tidigare haft tillgång samt att servicen har förbättrats i delar av landet. Emellertid är kapaciteten fortsatt relativt låg och då vattenbolagen kämpar med dålig styrning och driftskostnader som inte kan täckas, är utbyggnaden av vatten och avlopp långsam men pågår. Ett allt vanligare alternativ för de större urbana vattenbolagen med bättre kreditvärdighet är att använda privatsektorfinansiering för infrastrukturinvesteringar. I augusti 2017 trädde ett plastpåsförbud i kraft i Kenya vilket uppmuntrar användningen av alternativ för att minska plastavfall. Även om plastpåsförbudet inte innehåller regler för allmän återvinning är det ett viktigt första steg från regeringens sida att ta itu med avfallshanteringsproblematiken och är en möjlighet för proaktiva aktörer inom avfallssektorn. Regeringen har även tagit initiativ för att ta fram en nationell avfallshanteringsstrategi och lag.

Portföljnivå

Sammansättningen av portföljen är i stor utsträckning utformad i enlighet med operationaliseringsplanen. Portföljen innehåller 3 insatser med en volym på 160 MSEK. Till följd av att de omfattande behoven av grundläggande samhällstjänster kvarstår det övergripande fokuset på tillgång till vatten och sanitet i marginaliserade stads- och landsbygdsområden samt förbättrad styrning av vattensektorn. Avsikten framgent är att fortsätta stödja kapaciteten hos de decentraliserade länsstrukturerna för att genomföra projekt genom vattenbolagen och säkerställa att tillhandhållandet av tjänster är hållbart, effektivt och integrerar ett jämställdhetsperspektiv, samt även att stödja vattenbolagen för att få tillgång till kommersiell projektfinansiering. En ny vattengaranti som tar en del av risken i en kenyansk vattenobligation utvärderas för närvarande. Som ett strategiskt komplement till vatteninsatserna har en dialog inletts om stöd inom avfallshantering kopplat till cirkulär ekonomi och sysselsättning, vilket även ämnar främja bredare ekonomiska relationer med Kenya. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 25 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 16 insatser.

Insatsnivå

Det svenskstödda vattenprojektet som genomförs av myndigheten Water Sector Trust Fund bidrog till att ytterligare 50 000 män och kvinnor på landsbygden har fått tillgång till rent vatten, medan 90 000 män och kvinnor har tillgång till s.k. förbättrade vattentjänster vilket bl.a. innebär 18-24 timmars leverans samt godkänd kvalitet. Omkring 3050 skolbarn på landsbygden har även tillgång till grundläggande sanitet genom latriner på skolorna.²⁴ Därutöver har ytterligare 21 800 människor i

²³ 51050106

²⁴ 51110042 WSTF Equitable Rural Water Supply, Basic Sanitation and Enhanced Water Resources Management in Rural Kenya, tillägsrapportering februari 2018

urbana låginkomstområden fått tillgång till rent vatten genom det urbana vattenprogrammet med resultatbaserade utbetalningar (*output-based aid*).²⁵

2.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter

2.2.1 Mål 2.1 Stärkta demokratiska institutioner på nationell och lokal nivå

Utveckling mot strategimålet

Den utdragna valprocessen påverkade utvecklingen mot strategimålet negativt. Fokus skiftade alltmer från genomförandet av politiken till valet och osäkerheten kring framtida ledare minskade reformtakten och förändringsviljan ytterligare, både på nationell och lokal nivå. Möjligheterna till ökat ansvarsutkrävande och transparens försvagades under året. Flera demokratiska institutioner utsattes för kritik och fick kämpa i motvind på bekostnad av genomförandet av institutionernas kärnuppdrag. Högsta domstolen och Valmyndigheten, IEBC, var två av de nationella institutionerna som fick utstå starkast påtryckningar, både från oppositionen och den sittande regeringen. Missnöjet kring Valmyndigheten tog sig i uttryck i protester och demonstrationer som i flera fall spårade ur med sammandrabbningar mellan demonstranter och polis/militär som följde. Samtidigt fortgick kapacitetsutvecklingen av tjänstemän och arbetet med att stärka de demokratiska institutionerna i den mån det var möjligt vilket trots allt resulterade i förbättringar på några områden, t.ex. avseende kapaciteten för offentlig finansiell styrning på länsnivå.

Portföljnivå

Genomförandet av insatsportföljen är i huvudsak utformad i enlighet med vad som planerades i operationliseringsplanen. Av ovan angivna anledningar påverkades genomförandet av insatsportföljen negativt av kontexten i landet och förseningar i de flesta program erfors. De institutionella samarbetena mellan det kenyanska och det svenska skatteverket (KRA och SKV) och mellan den kenyanska och den svenska statistikbyrån fortskred (KNBS och SCB) men i långsammare takt, bl.a. kunde vissa missioner till Sverige inte genomföras på grund av reseförbudet för statsanställda som infördes under valperioden. Decentraliseringsprocessen löpte på men återigen låg fokus på valet av nya guvernörer och folkvalda snarare än på genomförandet av deras utvecklingsplaner eller på att stärka institutionerna på lokal nivå. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 66,8 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 18 insatser.

Insatsnivå

Trots de svårigheter som utmålats bidrog insatserna till att resultat uppnåddes. T.ex. ökade skatteintäkterna med knappt 14 procent budgetåret 2016/17 jämfört med året innan, fyra procentenheter lägre än den (nedåt) reviderade målsättningen (ändringsbudgeten) men ändå en ökning. Antalet skattebetalare ökade från 2,4 miljoner till knappt 3,5 miljoner 2015/16 till 2016/17. En rejäl ökning men under målet om 3,6 miljoner och det beräknade antalet potentiella skattebetalare på cirka 12 miljoner.²⁶ Det institutionella samarbetet mellan SKV och KRA bidrog till resultaten.²⁷ Statistiksamarbetet bidrog till mer fokus på jämställdhetsstatistik.²⁸ I februari publicerades ”Women and Men in Kenya, Facts and Figures 2017” som var framtagen i samarbete mellan KNBS och SCB. Vidare var samarbetet instrumentellt för upprättandet av ett företagsregister som också bidrog till att

²⁵ 54020082 OBA Kenya Urban Water Supply, Semi-Annual Monitoring Report, januari-juni 2017

²⁶ Statistik från KRA, 15 februari 2018

²⁷ 51110077

²⁸ 51110063

uppfylla Världsbankens ”Disbursement Linked Indicator” och triggade en utbetalning på drygt 1 MUSD.²⁹

Decentraliseringsstöden via Världsbanken och UNDP bidrog till ökat folkligt deltagande i budgetprocessen på länsnivå och till viss stärkning av kapaciteten för offentlig finansiell styrning.³⁰ Ett exempel är att antalet revisionsrapporter av länens utgifter avseende budgetåret 2015/16, den senast tillgängliga, som bedömdes vara för svaga för att Riksrevisorn skulle kunna göra ett utlåtande minskade från 25 till 22 jämfört med tidigare år.³¹

2.2.2 Mål 2.2 Stärkt rättssäkerhet

Utveckling mot strategimålet

Framsteg har noterats inom domstolsväsendet, inte minst då Högsta Domstolen visade sitt oberoende genom att underkänna legitimiteten för presidentvalet som hölls den 8 augusti, trots hårt tryck från inflytelserika personer i landet. Vidare har antalet obehandlade ärenden hos domstolarna minskat något genom olika initiativ inom rättsväsendet. Trots dessa framsteg är det onekligen fortfarande en lång väg att gå.

Reformviljan inom polisväsendet var under 2017 fortsatt låg och hård kritik har framförts av organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter, särskilt högljutt under valperioden. Mellan januari till september 2017 dödades 136 personer av polisen varav 80 procent av dessa är klassade som utomrättsliga avrättningar enligt Independent Medico-Legal Unit.

Portföljnivå

Överlag har genomförandet skett i enlighet med operationaliseringsplanen. Under det gångna året avslutades polissamarbetet i enlighet med tidigare beslut. Samarbetet med tyska GIZ för stöd till reformering av rättsväsendet avslutades också. Sida är sedan 2017 i dialog med IDLO för fortsatt stöd till rättssektorn, vilket bedöms kunna inledas under andra kvartalet 2018.

Portföljen har till största delen följt tidigare planer. Stödet till polisreformerna beräknades stanna upp under valåret och trots att ingen fortsättning på stödet till rättsväsendet kommit igång som beräknat, inleddes en process för att kunna starta ett program i första halvan av 2018. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 21 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 6 insatser.

Insatsnivå

Som ett erkännande av det unika och framgångsrika samarbetet mellan Raoul Wallenberg Institutet (RWI) och Kenya Prison Service för att förbättra efterlevnaden av internationella standarder för mänskliga rättigheter i fängelserna, emottog de utmärkelsen ”Correctional Excellence Award for Management and Training” av International Correctional and Prison Association (ICPA) på deras årliga konferens där över 450 delegater från 75 länder deltog.³²

Diakoniaprogrammet har bidragit till utvecklandet av alternativa tvistlösningsförfaranden och traditionella tvistlösningsmekanismer, vilket har lett till ett minskat tryck på de överbelastade domstolarna och därmed minskad tid för att nå avslut på ärenden, vilket gynnar både målsägande och domstolar.

²⁹ Statistical Cooperation Project between the Kenya National Bureau of Statistics (KNBS) and Statistics Sweden (SCB), Semi-annual progress report 2017, October 2017, s. 7

³⁰ 51110098 och 51110038

³¹ OAG County Audit Reports 2015/16, från 2017 tillgängliga via:

http://www.oagkenya.go.ke/index.php/reports/cat_view/2-reports/11-county-governments

³² 51110067 RWI

2.2.3 Mål 2.3 Stärkt kapacitet hos media och i det civila samhället att verka för en demokratisk utveckling och ansvarsutkrävande

Utveckling mot strategimålet

Utvecklingen bedöms delvis ha gått i önskvärd riktning, tack vare att civilsamhället och media aktivt arbetat för att stå emot de ökade påfrestningarna kring det demokratiska utrymmet som valåret medförde. Journalister, bloggare, civilsamhälles- och MR-aktivister utsattes under året för hot, trakasserier och godtyckliga gripanden. Under valkampanjen och den utdragna valprocessen slog NGO-myndigheten vid ett antal tillfällen ner på NGO:er som aktivt driver demokratifrågor. En handfull organisationer drabbades av polisräder och avregistreringsbeslut under perioden för överklagande av valresultat. Några av organisationerna var delaktiga i dessa rättsprocesser och attackerna kan därför tolkas som försök att stoppa dem från politisk aktivism. För första gången sedan Moi:s tid stängdes tre TV-kanaler ner i en veckas tid av regeringen i samband med att oppositionsledaren Raila Odinga utropade sig själv till alternativ president för Kenya.

Implementering av lagen om allmännyttiga organisationer (PBO Act) är fortfarande parkerad på inrikesministeriet. Civilsamhället befarar att ytterligare försök till ändringar, syftande till öka den statliga kontrollen och kriminalisering av sektorn, är förestående.

Portföljnivå

För att aktivt stödja upprätthållande av ett demokratisk utrymmet ger Sida stöd till ett 40-tal civilsamhällesorganisationer genom två paraplystöd som hanteras av Forum Syd³³ och Diakonia³⁴. Insatserna syftar till att stärka civilsamhällets röst, öka ansvarsutkrävandet, öka jämställdheten samt respekten för mänskliga rättigheter. Programmen fortsätter att spela en viktig roll genom att driva dialog och skapa en miljö som främjar samarbete, vilket är av stor vikt i det kanske än mer polariserade Kenya efter 2017 års val. Portföljens sammansättning är i linje med strategigenomförandet. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 54 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 10 insatser.

Insatsnivå

De två paraplyerna organiserade under Forum Syds ledning en två dagars Demokrati och MR-festival som drog mer än 1000 besökare per dag och över 10 miljon twittrare nåddes direkt på #DemocracyAndRightsFestival. Festivalen var ett led i att skapa en plattform för det kenyanska civila samhället och regeringen att fritt utbyta idéer och vara en del i sättandet av en dagordning för framtiden i dialog med beslutsfattare och andra intressenter.

Lagförslag som skulle innebära en begränsning av media och individers möjlighet att filma och publicera detta i social media stoppades under året, mycket tack vare samarbetsparternas engagemang.³⁵

Diakoniaprogrammet skapade ett forum som sammanförde religiösa ledare, civila samhället, privata sektorn och fackföreningar för att diskutera frågor kring den kenyanska valkommissionen (IEBC). När oppositionen uppmanade till demonstrationer för att upplösa IEBC, bidrog programmet till dialog mellan beslutshavare och forumet, en dialog som i sin tur bidrog till att gatudemonstrationerna upphörde.

³³ 51110093 Forum Syd

³⁴ 51110072 Diakonia

³⁵ 51110093 Forum Syd paraplyet – samarbetspartnern The Nest

2.2.4 Mål 2.4 Stärkt kapacitet hos offentliga institutioner och civilsamhällesorganisationer som arbetar för att främja jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter med fokus på kvinnor och flickor

Utveckling mot strategimålet

Resultatet syftar till att uppnå respekt för jämställdhet och mänskliga rättigheter för kvinnor och flickor. 2017 var ett valår som landet gick in i utan antagen lagstiftning för att säkerställa kvinnors konstitutionella rätt genom den s k 2/3-regeln som etablerades i grundlagen från 2010³⁶. Även om mycket återstod att önska vad gäller ökad jämställdhet och att kabinetten som utsågs inte respekterade 2/3-regeln, medförde 2017 års val att kvinnor vann vissa positioner som tidigare inte innehafts av kvinnor. Tre kvinnliga guvernörer och tre senatspositioner inkluderas här. En mindre ökning noterades av kvinnor som lyckades bli invalda till olika positioner, från 19.6 procent 2013 till 21 procent 2017.³⁷ Inom samtliga positioner, utom presidentskapet, ökade antalet kvinnliga kandidater jämfört med 2013.

Portföljnivå

Jämställdhet prioriteras högt i utvecklingssamarbetet. Väsentliga framsteg har skett för att integrera genderfrågor i icke-sociala sektorer. Nya program i planeringsstadiet, inklusive Hand in Hand, planerar att inkludera mer än 80 procent kvinnor i utvecklandet av mikroföretag. Inom privata-offentliga partnerskap genom stöd till Akiira/ILO, har genderfrågor inkluderats och förväntas genomföra formella och informella mänskliga rättighetsutbildningar med beslutande regeringsorgan på nationell och länsnivå. Inom sociala sektorer fortsätter jämställdhet att vara en nyckelfråga i stöd till institutioner och det civila samhället. Genom Sidas stöd till jordbrukssektorprogrammet, ASDSP, har fler än 563 000 aktörer i värdekedjor inom jordbruket (46 procent män, 36 procent kvinnor och 18 procent ungdomar) länkats med organisationer som är verksamma inom produktionen av jordbruksprodukter. Detta kommer att breddas under strategiperioden genom riktade budgetanslag med syfte att stärka kvinnors deltagande i de olika delarna av jordbrukets värdekedjor.³⁸ Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 32 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 7 insatser.

Insatsnivå

UN Women gav genom sina samarbetspartners stöd till 144 kvinnliga kandidater (9 guvernörs-, 20 senator- och 115 parlamentskandidater), utöver 22 kvinnor som kandiderade till lokala parlament i svårtillgängliga områden (10 i Turkana, 6 i Marsabit och 6 i Wajir).³⁹ De politiska partierna hade lovat att åtminstone en tredjedel av deras kandidater i partinomineringarna skulle vara kvinnor, men inte ett enda av partierna uppfyllde löftet. Några av hindren för kvinnligt deltagande som framförts av politiska partier inkluderade både ekonomiska och strukturella problem – inklusive fysiskt och verbalt våld mot kvinnor.⁴⁰

Fem kvinnor valdes till talespersoner för de 47 länsparlamenten. Under valperioden skedde en ökning av sexuellt och könsrelaterat våld. Olyckligtvis fick inte alla offer tillgång till behandling efter övergreppen.

Paraplyprogrammet Wajibu Wetu som leds av Forum Syd gav stöd till 57 kvinnor som deltog i valen både på lokal och på nationell nivå. Fem av dessa kvinnor valdes i slutändan in i länsregeringarna och en kvinna valdes till senatorsposten. Trots att endast ett fåtal valdes i slutändan kan det ses som ett

³⁶ En regel att högst 2/3 från det ena könet får vara representerat i valda och utsedda befattningar men lagen kring detta har ännu inte antagits

³⁷ 51110073 UN Women Annual Report

³⁸ 31100071 ASDSP End Term Review 2017

³⁹ 51110073 UN Women Annual Report

⁴⁰ 51110073 UN Women Annual Report

mycket gott resultat att så pass många kvinnor som fått stöd genom programmet nominerades till valbara poster.⁴¹

2.3 Stödområde 3: Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor

2.3.1 Mål 3.1 Ökad produktivitet, hållbarhet och förädlingsgrad inom det småskaliga lantbruket

Utveckling mot strategimålet

Torkan och den bristande samordningen mellan de olika nivåerna, nationellt och lokalt, utgjorde två av utmaningarna under perioden. Tillväxten inom jordbrukssektorn var negativ under inledningen av 2017 men den sammantagna tillväxten för året uppgick till runt 3 procent tack vare mer nederbörd under andra halvan. Utsikterna för det första kvartalet 2018 ser bättre ut än samma period 2017. Det kan dock konstateras att Kenya inte anpassat sitt jordbruk tillräckligt utifrån sektorns utsatthet för klimatförändringar och har en lång väg att gå för att hållbart öka produktiviteten, kommersialisera, öka konkurrenskraften och utveckla en hållbar produktion. Däremot skedde vissa framsteg under perioden vad gäller digitalisering och framtagandet av innovativa lösningar inom jordbrukssektorn som lägger grunden för att utveckla de jordbruksbaserade värdekedjorna och att en majoritet av de fattiga på landsbygden som är engagerade i jordbruk för sin överlevnad, specifikt kvinnor, ska kunna förbättra sina levnadsvillkor.

Portföljnivå

Insatserna inom denna portfölj syftar till att bidra till kommersialiseringen av värdekedjorna inom jordbruket med sektorprogrammet, ASDSP, som flaggskepp. Ökad produktivitet och kommersialisering av värdekedjorna inom jordbruket är en förutsättning för att skapa möjligheter till ökade inkomster, livsmedelssäkerhet och resiliens inom det småskaliga jordbruket, ökat kapital och produktiv sysselsättning. ASDSP möjliggjorde ett ramverk för sektordialog med Kenyas regering, andra givare i sektorn och övriga intressenter inklusive från den privata sektorn. Sverige var engagerad i sin roll som roterande ordförande i trojkan under 2017 och tar över ordförandeskapet i givarnas sektorgrupp vid halvårsskiftet 2018. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 46 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 7 insatser.

Insatsnivå

På insatsnivå har Sidas stöd till jordbrukssektorn genom ASDSP uppnått noterbara mål 2017 såsom: etablering av strukturer och institutioner på nationell och länsnivå som en grund för kommersialisering av jordbruksvärdekedjorna, man har nått ut till 563 347 aktörer inom värdekedjorna (46 procent män, 36 procent kvinnor och 18 procent unga), minskad livsmedelssäkerhet (från utgångspunkten på 61, 58 och 1 procent till 32,8, 38 och 42 procent 2016 för hushåll med män, kvinnor respektive unga); ökad produktivitet inom prioriterade värdekedjor och etablering av ett ramverk för ökad transparens och minskad duplicering av arbete mellan programmen inom sektorn. Sida gick 2017 in i ett nytt femårigt sektorstödsavtal (ASDSP II: 2017-2022) samfinansierat av EU, genom delegerade medel, med Kenyas regering på två nivåer (nationell och länsnivå). Målsättningen för ASDSP II är att fördjupa ovanstående resultat med specifikt fokus på att förbättra produktiviteten i hela värdekedjan, stärka marknadsaspekterna, institutionellt stöd och jämställdhetsintegrering såväl som att integrera miljö och klimatförändringar i kommersialiseringen av jordbrukets värdekedjor.

Förutom ASDSP II, ingicks under 2017 ett fyraårigt avtal med Heifer International för en katalytisk Public Private Development Partnership, PPDP, på 24MSEK (22% av projektets totala budget på 111 MSEK) för att utveckla kapaciteten hos 30 000 mjölkbönder (varav 15 000 är kvinnor) och länka till

⁴¹ Outcome Harvesting of Wajibu Wetu – Evaluation report , 27 november 2017. s.iii

en formell stabil marknad och bygga synergier med ASDSP II. Inceptionsfasen påbörjades 2017 och vissa resultat kan skönjas t.ex. etablerandet av ett stärkt samarbete med ASDSP som lagt grunden för bättre resultat och samordning i de fem länen där PPDP:n är verksam.

2.3.2 Mål 3.2 Förbättrade förutsättningar för framförallt kvinnor och ungdomar till produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor

Utveckling mot strategimålet

Kenya har den högsta arbetslösheten i hela östra Afrika (39,1 procent) med en ungdomsarbetslöshet motsvarande 22,2 procent som kan jämföras med grannländernas ungdomsarbetslöshetssiffror på 5,2 procent för Tanzania, 4,0 procent för Uganda, 3,3 procent för Rwanda och 3,1 procent för Burundi.⁴² Störst antal arbetslösa är unga och kvinnor i urbana miljöer, men undersysselsättning utgör även ett stort problem på landsbygden. Jordbrukssektorn, som representerar cirka 30 procent av Kenyas BNP⁴³ och sysselsätter en majoritet av den vuxna befolkningen kännetecknas av generellt låg produktivitet, varierande avkastning samt osäkra arbetsförhållanden.⁴⁴ Över 80 procent av sysselsättningen sker inom den informella sektorn⁴⁵, framförallt inom det småskaliga jordbruket, med begränsat arbetsrättsligt och socialt skydd. I och med den stora andelen sysselsatta inom jordbruket och att jordbruket dessutom är den sektor som genererar mest informella arbeten åt fattiga människor, har Sida identifierat den som en betydelsefull sektor för produktivt och anständigt jobbskapande. Utvecklingen under rapporteringsperioden gick endast delvis i rättriktning mycket p.g.a. den utdragna valprocessen som tog fokus från flera prioriterade åtgärder.

Portföljnivå

Strategimålet var ett nytt mål i utvecklingssamarbetet med Kenya som sattes i samband med strategin 2016-2020. Genomförande av portföljen anses vara i linje med operationaliseringsplanen. Under 2017 slutfördes den studie, som ligger till grund för Sidas analys och kartläggning huruvida Sida kan stödja ett nexus mellan en inkluderande grön tillväxt, produktiv och anständig sysselsättning och handel med fokus på kvinnor och unga. Under året konkretiserades flera av dessa tankar, dialoger med partners inleddes och flera fältbesök genomförades. En plan för portföljupbyggnad togs fram som under 2018 förväntas resultera i flera nya samarbeten, bland annat med fokus på ungdomssysselsättning samt på kvinnors företagande och ekonomiska egenmakt.⁴⁶ PPDP:n med Tetra Laval och Heifer International (se 2.3.1) och stödet till ASDSP II (se 2.3.1) bidrar till strategimålet genom ett särskilt och riktat fokus på kvinnors och ungas innovation och företagande inom jordbruket. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 26 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 8 insatser.

Insatsnivå

Under 2017 bereddes en PPDP med ILO, Forum Syd och Akiira Ltd. Beslutet om insats fattades i mars 2018. PPDP:n är ett partnerskap mellan näringsliv, civilsamhälle, regeringen, länsregeringar, akademi, lokalsamhällen och Sverige. Målsättningen att skapa arbetstillfällen med anständiga villkor inom både formell och informell sektor, bidra till att nya företag etableras och till att existerande företag utvecklas. Dessutom syftar programmet till att stärka kapaciteten och kunskapen hos befolkningen i området vad gäller rättigheter till grundläggande samhällstjänster, samt att skapa förutsättningar för dialog med ansvariga samhällstjänstleverantörer inom länsregeringarna.⁴⁷ PPDP:n bidrar således till att skapa förutsättningar för fattiga människor att kunna ta del av den ekonomiska

⁴² United Nations; Human Development Index (HDI) 2017.

⁴³ Kenya National Bureau of Statistics – Economic survey 2016

⁴⁴ World Bank Kenya Country Memorandum – From economic growth to jobs and shared prosperity, 03/2016

⁴⁵ Kenya National Bureau of Statistics – Economic survey 2016

⁴⁶ Möjligheten att arbeta med olika aktörer, inklusive privata sektorn, samt med innovativa finansieringsinstrument såsom garantier och PPDPs kommer att användas, liksom metoder som marknadssystemansats (M4P).

⁴⁷ 10305, PPDP Akiira/ILO skills development

tillväxt som sker genom bland annat infrastruktur- och energiinvesteringar i den södra Riftaldalen. PPDP modellen, bygger på idén om en win-win-win mellan de olika parterna i programmet, vilket förväntas skapa goda förutsättningar för ett brett ägarskap, hållbarhet och kostnadseffektivitet, där Sidas bidrag är katalytiskt för att stimulera dessa andra aktörernas deltagande och resursmobilisering. Dessutom är programmet innovativt, nytänkande, och utgör en modell som går att replikera och skala upp, något som inte minst den kenyanska regeringen visar intresse för.

2.3.3 Mål 3.3 Förbättrad tillgång till social trygghet för människor som lever i fattigdom

Utveckling mot strategimålet

De sociala trygghetsprogrammen syftar till att nå de mest utsatta och fattigaste människorna i landet genom att tillhandahålla kontanta medel såväl som basala sociala tjänster. Dessa program förväntas öka möjligheterna till resiliens och investeringar i utveckling av humankapital. Vissa förbättringar skedde under perioden men även här påverkades utvecklingen mot strategimålet negativt av den utdragna valprocessen. Det kan emellertid noteras att regeringen har visat ett relativt stort ägarskap på området vilket inte minst har avspeglats i ökande budgetallokeringar till de nationella sociala trygghetsnäten, endast 25 procent finansieras av givare, och att regeringen drivit agendan att bygga ett mer koherent ramverk för sociala trygghetsnät. Nyligen har en sektorgenomgång 2012-2016 genomförts och en 12-årig investeringsplan med en ackompanjerande 5-årig strategi är under utarbetande, där regeringens vision är att andelen av offentliga utgifter till trygghetsnäten ska nå 2 procent av BNP 2030 i jämförelse mot nuvarande 0.5 procent. Kapaciteten hos både den nationella och länsregeringarna måste dock fortsätta stärkas.⁴⁸

Portföljnivå

Sida har stött regeringens program för sociala trygghetssystem i Kenya genom två FN organisationer: WFP och UNICEF. De fyra nationella kontantstödsprogrammen expanderade 2016 från 832 408 till 1 395 868 hushåll 2017. Totala antalet hushåll som nås av programmen är nu 3,5 miljoner 2017 jämfört med 2,3 miljoner 2016.⁴⁹ Senaste året har regeringen lanserat programmet 70+ Universal pension, vilket redan har 566 000 registrerade förmånstagare. Full landstäckande utrullning förväntas under 2018. Det finns planer på att expandera Single Registry (SR) som stöds via WFP och UNICEF till att inkludera National Hospital Insurance Fund (NHIF) och National Social Security Fund (NSSF). Dessutom finns det planer på att expandera Single Registry möjligheterna till att omfatta program för katastrofrespons även på länsnivå. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 55 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 9 insatser.

Insatsnivå

UNICEF har fortsatt skapa efterfrågan för sociala tjänster och att koppla ihop sociala trygghetsprogrammets förmånstagare med andra tjänster och även villkora att kontantbidrag används för att förbättra hälsa och näring. I programmet "Health cash Plus" fick totalt 30 745 mödrar kontanter för användning inom mödra- och barnhälsovård. Detta har lett till positiva effekter såsom att andelen födslar med utbildad personal närvarande har ökat från 33,3 procent 2013 till 69 procent 2017 och en ökning av medicinska undersökningar under graviditeten från 35 till 54 procent 2017. Vaccinationer har ökat från 63 procent 2014 till 82,6 procent 2017. Ett län har även infört en 3 procentig öronmärkning av den årliga hälsobudgeten för kontantöverföringar och 1,5 procent för att betala lokala hälsoarbetare.⁵⁰

⁴⁸ Aide memoire World Bank Joint Review and Implementation Support Mission for Kenya National Safety Net Program for Results November 27- December 1, 2017

⁴⁹ 51110069 UNICEF report (data from Single Registry & WFP data)

⁵⁰ 51110069 UNICEF Annual Progress Report

Inom ramen för WFP:s resiliensprogram och det produktiva skyddsnätet ”Cash for Assets” har 232 700 kvinnor och 198 300 män erhållit kontantöverföringar i de torkdrabbade områdena i Kenya under 2 månader 2017 i syfte att stärka hushållens motståndskraft mot kommande torkkatastrofer. Deras motprestation har varit arbete i lokala resiliensprojekt vilka har rapporteras under 2.1.1.⁵¹

2.3.4 Mål 3.4 Stärkta förutsättningar för fri och rättvis handel och investeringar till gagn för en hållbar utveckling

Utveckling mot strategimålet

Förenklade handelsprocedurer, förbättrad handelsrelaterad infrastruktur och bättre möjligheter att nå internationella standards är vitala för att förbättra möjligheterna till att dra nytta av lokal, regional och internationell handel såväl som investeringar som gynnar hållbar utveckling. Ett exempel är inkluderande finansiering och innovativa lösningar som har potential att revitalisera grossisthandel, distribution och detaljhandel och som kan påverka Kenyas övergång till en grön ekonomi såväl som öka internationell handel genom att göra Kenya till en konkurrenskraftig, exportdriven och effektiv ekonomi. Under perioden i fråga skedde vissa förbättringar avseende handelsfacilitering genom utvecklingen av digitala lösningar som attraherar olika aktörer att använda ”e-commerce”. Ett avtal för att etablera ”East African Community Single Digital Platform” bereddes och lanserades i maj 2017. Kenyas nationella handelspolicy, som integrerar åtaganden gjorda i globala och regionala handelsöverenskommels, antogs 2017 vilket var en viktig milstolpe.

Portföljnivå

Fri och rättvis handel och investeringar som gynnar hållbar utveckling var ett nytt strategimål som beslutades om i samarbetsstrategin 2016-2020. Utvecklandet av portföljen är i stort under uppbyggnad och fokuserar på facilitering av handel genom digital handelsplattform i en PPDP med flera aktörer. Inkluderande finansiering (Financial Sector Deepening Trust Kenya, FSDK) för de fattiga genom bättre tillgång till den finansiella sektorn har bidragit till strategimålet genom att förenkla processer och möjliggöra att stora grupper av befolkningen, som tidigare inte hade tillgång till banktjänster, kunnat inkluderas inom handels- och den finansiella sektorn. Utbetalningarna 2017 för strategimålet uppgick till 6 MSEK och omfattade hela/delar av resultat för 6 insatser.

Insatsnivå

Sida ingick ett nytt avtal i december 2017 för att stödja utvecklingen av finansiella tjänster för de fattigaste under FSDK:s strategi 2016-2021 som bygger vidare på resultaten under den tidigare strategiperioden (2011-2015) vad gäller inkluderande finansiering genom tillgång och användning men som även fokuserar på efterfrågesidan⁵² inom ramen för inkluderande finansiering. Noterbara resultat av FSDK, till vilka Sida bidragit, var ökad inkludering av kenyanska konsumenters och företags progressiva användning av olika finansiella produkter och tjänster såsom M-swari, M-kopa, M-pesa etc; en minskning av andelen av befolkningen som var helt exkluderade från alla typer av finansiella tjänster från 40 till 17 procent under perioden 2006 till 2016; och en ökning av tillgången till formella finansiella tjänster från 26 till 75 procent under samma period.⁵³

3 Implikationer för det fortsatta strategigenomförandet

Strategigenomförandet bedöms fortsätta enligt plan. Nya vägval kan komma att behöva göras på sikt, i samband med att en ny strategi ska utarbetas. Även om den kenyanska regeringen har uttryckt att fokus ska ligga på de fyra prioriteringarna är det inget som kräver en ändring från svensk sida i nuläget.

⁵¹ 51110083 WFP Resilient Capacity Strengthening in the Kenyan ASALs, Årsrapport 2017.

⁵² Detta genom att framförallt adressera utmaningar såsom svag tillit, otillräcklig nytta och höga kostnader.

⁵³ Annual Report, Fin Access 2016, juni 2017

Innevarande strategi möjliggör ett effektivt svenskt bidrag till den medellånga planen och respekt för utvecklingseffektivitetsprinciperna om ägarskap, resultatfokus, partnerskap, transparens och delat ansvar.

Sida har deltagit aktivt i utarbetandet av den nya gemensamma EU-strategin och mycket av det pågående/planerade stödet är i linje med vad som förväntas bli utfallet av den processen. Skulle vissa justeringar eller förändringar behöva göras kan det lämpligen ske i samband med halvtidsöversynen som ska genomföras under 2018/19. Där ska även en multidimensionell fattigdomsanalys appliceras.

Den försoning som nu verkar ha skett mellan president Kenyatta och oppositionsledaren Odinga och den gemensamma plan som ledarna presenterat kan innebära möjligheter till en konstruktiv plattform kring demokratiarbetet i Kenya och är något som Sverige kommer att följa noga. Utmaningarna för landets ekonomi kommer antagligen innebära budgetneddragningar men inte heller det förväntas påverka genomförandet av strategin förutom att "Counterpart funding" kan bli trögare. Inga justeringar i portföljen bedöms därför vara nödvändiga.